

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrta leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrta leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrta leta. — Za tujce dežele toliko več, kolikor poštnina znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnishtvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Izgredi v Celju.

(Izvirno poročilo.)

Celjska renegatska družba, ki bi morala vsa skupaj za plotom poginiti, če bi jej slovensko prebivalstvo ne dajalo kruba, je danes zopet jedenkrat pokazala svoje bestialno sovraštvo proti vsemu, kar ni nemško, svojo nehrzdanost in predrznost, svojo surovost in domišljavost, kakor da bi hotela doprinesiti nov dokaz, da je poturica res hujši od Turka.

Naznanjeni obisk čeških visokošolcev v Celju je dal povod velikim izgredom. Celjsko nemštvo besni. Policija je skrajno pristranska. Povabila je na pomoč celovško policijo, katera za celjsko nikakor ne zastaja. Dopoludne je nemška sodrga čakala na kolodvoru mešani vlak Ker Čehov ni bilo, je množica prihrula pred „Narodni dom“, v kateri je hotela siloma ulomiti. Dr. Dečko je dobil s kolom po glavi. Storilca smo ujeli in zapovedali dvema policajema, naj ga aretirata. Policija ga je vzela v svojo sredo, a ga takoj izpustila. Naše ljudi pa, ki so tekli za storilcem in ga ujeli, je policija aretovala. Na naše zahtevanje, da naj odstranijo razgrajače, je policija odgovorila, da mi provociramo. Sodrga je zahtevala, da se odstrani s poslopja narodna trobojnica in cesarska zastava. Na to je policija siloma udrila v „Narodni dom“, z vetrihi odpirala vrata ter strgala zastavi raz streho. — Ob 1/2. uri smo bili na kolodvoru, kjer je bil prvi prisrčni vsprejem čeških akademikov. Kolodvor je stražilo orožništvo. Navzoč je bil tudi politični komisar. Pred kolodvorom je stal kordon vojakov z nasajenimi bajoneti. S tulenjem, žvižganjem in pretenjem s palicami nas je ob izhodu vsprejelo celjsko barabstvo. Policija nas je potisnila v stranske ulice. Sodrga je v silnem diru tekla ter nas prestregla v graški ulici. Začelo je padati kamenje, in sta bila dva od nas ranjena. Policija ni storila ničesar. Branila je sodrgo

pred našo silo, s katero smo hoteli braniti svojo telesno varnost. Med napadovci so se odlikovali zlasti nemški akademiki, Oechslova banda, mestni uslužbenci — in vseh teh popolnoma vredne nemške dame Veličasten prizor je bil pri „Narodnem domu“. Na vseh oknih in balkonih so naše slovenske dame pozdravljale severne brate ter jih obsipale s cveticami. Pred glavarstvom pa je stalo na stotine celjske sodrga; v svoji onemogli jezi in besnosti so dvigali palice, žvižgali in tulili, hujše ko culukafri.

Sledil je potem banket. Otvoril ga je dr. Serbec, ki je pripil Čehom. Praktično moramo začeti izvajati idejo slovenske solidarnosti. Osnovani smo naše posojilnice po čeških založnih, imamo denarno zvezo z živnostensko banko, naši dijaki hodijo v Prago študirat — to je praktična solidarnost. Čehi so naši učitelji, ki ne govorijo samo, da nas ljubijo, temveč hočejo z nami delati. Zato pa je slovenska zemlja tudi Vaša zemlja. Dr. Dečko označil je mogočni češki narod kot našo oporo v narodnem boju. Bili so časi, ko so nemške vojske bežale pred Čehi kakor zajci. Čeh je povsod na čelu slovanstvu: v umetnosti, v industriji in denarnih sredstvih, on je prvi vzdramil vseslovensko idejo, katero neguje s prirojeno mu žilavostjo v pravem husitskem duhu. Dr. Vrečko je pripil slovenskim akademikom, katerim naj bo češki akademik vzor. Naj ga navdaja ona edinost, bratoljubje in nepogljivost, katere lastnosti imajo Čehi, kadar gre do sovraga. Tudi mi se ne bojimo svojih sovragov, mi smo pobili Turke, premagali bomo tudi slabotne Nemce. Premagati jih hočemo z razumom, duhom, s katerim delujemo in prisegajmo slovensko bodočnost. Profesor Stoklasa je povdarjal, da je v slovenskih rokah eksistenca Avstrije, mej tem ko Nemci mislijo in delujejo le na eksistenco Pruske. To nam je kazala kopa divjakov, ki nas je napadla na celjskih tleh. Nas podivjanost pruska ne sme strašiti. S Havličkom lahko

rečemo: Imamo čast in moč in kakor je ponosni Rimec rekel: jaz sem Rimec, tako mi rečemo: jaz sem Slovan! Dragotin Hribar je v svojem govoru častil voditelja češkega naroda dra. Podlipnega, kateremu predlaga poslati brzojavno udanostno izjavo, kar se je zgodilo. Med Hynek je v lepi slovenski govorici imenom vsega češkega naroda nazdravil slovenskim bratom in sestram. Gvidon Serbec je v češkem jeziku jedrnat nazdravil češkemu dijaštvu, ki neguje na vzgleden način češko-slovensko vzajemnost. Vse govore je spremljala ne popisna navdušenost, ki je rasla od trenutka do trenutka. Govornike so dvignili na ramena ter jih nosili po dvorani. Po banketu smo izleteli k razvalinam starega gradu. Frankfurtarico, ki je plapolala nad razvalinami, je pustil župan celjske okolice odstraniti. Nemško muzejsko društvo, katero opravlja razvaline, je že pred nekaj dnevi po lepkih naznanilo, da ostane dohod do razvalin in do muzja za čas 8., 9. in 10. avgusta zaprt — radi nujnih popravil. Kljub tej prepovedi, ki nas čisto nič ne briga in pa ker je bil dohod otvorjen, smo si ogledali razvaline ter razgledni stolp zrla doli na smrdljivo gnjezdno na slovenski zemlji. „Hej Slovani“ in „Lepa naša domovina“ sta zaorili iz stotine grl in burno smo pritrdjevali govornikovim besedam: Nemci imajo razvaline, naše je življenje. — Zvečer se je izvršil koncert na čast češkemu gostom. Slovensko pevsko društvo, moški in ženski zbor je zapelo dovršeno dobro več pesmi, katere je moralo ob neprenehnem odobravanju ponavljati.

Mej banketom nam je prišel dopis z mestnega urada, da naj jim naznanimo vspeh za popoldne in večer. Dr. Serbec je odgovoril, da gremo ob 1/5. k razvalinam starega gradu po teh in teh ulicah, da pa naj mestni urad to smatra kot tajno, da nas ne bodo napadali plačani agenti. Čez pol ure je pricapljal drugi dopis s podpisom

znanega dopisnika „Tagespošte“ in vodje mestnih uradov, Fürstbauerja. Zahteval je od nas, da ne smemo iti skupno na stari grad, ampak v gručah (menda zato, da bi nas lažje napadali), in da naj mestnemu uradu naznanimo tiste plačane agente, da se bo vedelo zoper nje primerno (!) postopati. Naša pot na grad je bila čisto mirna. Imeli smo seboj pač orožnike, pred katerimi ima celjska sodrga nepopisen strah, naša policija pa — respekt. Na povratku smo zapazili straže in vohune, katere so postavili, da oznanijo osrednjemu odboru, kje bomo hodili. Res, pred vojašnico pri „Narodnem domu“ nas je pričakalo kakih 500 cestnih roparjev. Kamenje je letelo kakor dež in le energičnemu postopanju vojaštva je zahvaliti, da ni prišlo do poboja in prelivanja krvi. Dra. Šukljeja je zadel kakor pest debel kamen, da se je zgrudil na tla; tudi g. Majdič je dobil kamen v glavo. Nemški akademiki (!) so opljuvali naše dame. Ves napad je zakrivila policija, ker ni pravočasno skrbela za mir in red, ampak pustila zločince na čakališču. Seve, saj mi provociramo! Karakterističen je slučaj, ko je celovški policaj enega naših aretoval, in ko je ta zatrdil, da je Nemeč, je policaj dejal: Ah so! in ga spustil. Gosp. Perdana, kateri je hotel enega prijeti, katerega je videl zagnati kamen, sta dva policaja prišla in kljub ugovoru dveh orožnikov gnala v zapor. Policija še sedaj ni jenjala biti apatična. One je pustila metati kamenje in nas napadati, zoper one ni ganila mezinca; nas so gnali v „Narodni dom“, kakor čredo ovac v hlev. Celjske barabe, katere so vsem policajem prav dobro znane, so pred očmi teh policajev metale kamenje, nas napadale in psovale. In celjski sodrgi je zrastle greben! Nastala je pravcata revolucija. Vojaštvo, katero so ravno tako psovali in se mu rogali, je moralo z bajoneti naskočiti množico. Okoličani, ki so se vračali domov, so se morali braniti z revolverji. Aretirali so okoličane. Izmed Nemcev

LISTEK.

3

Pobédonoscev.

(O zapadni in vstočno-slovenski kulturi.)

(Dalej.)

2. Nova demokratija.

(Новая демократия)

V 2. poglavju svojega sbornika analizuje Pobédonoscev moderni demokratični duh in osobito pojem svobode.

Kaj je svoboda, ob kateri se danes vznemirjajo duhovi?

Svoboda v demokratičnem smislu je pravica politične oblasti, ali, in če povedano, pravica, udeleževati se v upravljenju gospodarstva (države).

To stremljenje po politični oblasti se vedno narašča. Najbližnji cilj v to svrhu je demokratiji vseobča volilna pravica — in to je osode polna blodnja in zmota, ki je ena največjih v zgodovini človeštva. Na videz ideja enakosti, je to pravi izvir največje neednakosti, spretni mehaniki igrajo v gledališču demokratičnih volitev z volilci kakor z marionetami. Kdor zna lepše govoriti, poiskati pripravnejše fraze, tisti zmaga in je — diktator mas. Taka demokratija je prava laž; javno mnenje se demoralizuje, politični smisel naroda se kazí in nivó političnih idealov je v novejšem času upadel globoko. Žalosten pogled politične korupcije

nam kaže Francija, drugi stari Rim, pa tudi Anglije se ta kuga že prijema.

Kdor pozna moč javnega mnjenja, kdor je pazno razbral, da narekujejo javno mnenje dandanes veliki kapitalisti po svojih svetovnih žurnalih, da so sploh kapitalisti dandanes bolj ko kdaj odločilni faktorji pri osodah ljudstev — in kdo so največji kapitalisti v Evropi ter kako moč imajo, je znano —, ta rad prizna, osobito če je kaj pogledal za kulise moderne demokratije, da je mnogo istine v tem poglavju našega pravoslavnega političarja. Sam Spectator je pripravljen podpisati to poglavje razven nekaterih stavkov.

3. Velika laž našega časa.

(Великая ложь нашего времени)

„Kar je osnovano na laži, ne more biti pravo“. Med največje politične laži je pa šteti od francoske revolucije utrditvo se idejo, „da izhaja vsaka oblast od naroda in ima osnovanje v volji narodni.“ To je nauk o suvereniteti naroda kot temelj parlamentarizma. Misli se, da vlada narod, faktično je pa vsegamogočnih par ministrov. Parlament je naprava, ki služi častiljubju in osebnim interesom poedinih, komedija, katere prvo dejanje je, da se volilni kandidat izigrava kot sluga in oskrbnik naroda, kot njega advokat, in ki končuje s tem, da se uporabijo po umetnih manevrih vsi slabi instinkti mas. „Mundus vult decipi, decipiatur.“

Javne seje v parlamentih so samo igre za galerijo in občinstvo; glasovanje je že večinoma a priori določeno za kulisami; ves zamotan mehanizem v parlamentih je komedija voditeljev strank in egoizma.

Zlo takošnih demokratičnih idej ima svoje korenine v filozofiji Rousseaua, ki prepoveduje dovršenost in popolnost človeške prirode. Ali jasno spoznanje političnega učenja je faktično pristopno samo nemnogim umom, aristokraciji inteligence, „a masa, kakor vsikdar in povsod, je sestajala in sestoji iz tolpe, nazivane ‚vulgus‘, in nje predstavljenje in reprezentstvo je neobhodno ‚vulgarno‘.“

Ostra je ta kritika parlamentarnih naših odnošajev; marsikaj je istine, ali dvomiti moram, da li je monarhični sistem jedino pravi... Sicer so pa o teh problemih že stari filozofi globoko razmišljali, zgodovina pa hodi isto pot dalje, in človeštvo prodelava razne periode absolutizma, monarhizma, konstitucionalizma, republike in demokracije, da se zopet vrne k monarhičnim ali celó diktatorskim formam. Nič ni novega na svetu, tudi zlo ne... Sicer smo pa hvaležni Pobédonoscevu za marsikaj, na kar opozori nas, ki bi se mogli morebiti res preveč zaljubiti v moderni napredek. Čudno pa je, da očita Pobédonoscev zapadni kulturi napake čisto na podoben način kakor anarhistični pisatelji, ki povdarjajo vrednost silnega individualizma proti slabotni nivelizaciji mase.

4.—8. Prisežniki, časopisi, narodna prosveta, zakon.

(Судь присяжных, печать, народное просвещение, законъ)

Izmed pravnih naredeb pride najprej na vrsto sod prisežnikov ali porotnikov. Naslanjaje se na mnenje angleškega historika Mainea, trdi naš socialni političar, da je neumno in nevarno ljudstvu prepustiti razsodbo o krivdah. V mladih državah pa celó porotništvo ni nič drugega kakor plen za brezvestne advokate, katerih zgovornost je dobro plačana.

Kako misli Pobédonoscev o novinarstvu, si vsakdo lahko sam predstavlja.

„Nikdar še ni oče laži iznašel takovih spletek laži vsake vrste, kakor v našem času, ko se sliši toliko lažnjivih besedij o resnici od vseh stranij“. Glavno orodje laži pa je novinarstvo in tisk („pečat“). Žurnalistika je velesila, kateri se ne more ustavljati nobena vlada vspešno, je organ občestvenega (javnega) mnjenja, katero narekujejo v imenu svobode kapitalistični mogotci, to je anonimna, nekontrolovana moč, ki more škoditi s svojim natolcevanjem in napadanjem najpoštenejšim možem. Novinarstvo je velik despot, ki z vsakdanjimi sugestijami vsiljuje svojo razsodnost čitateljem in jim jemlje lastno mišljenje. Individualnost izginja tako iz družbe, katera se vedno bolj udaja v lažnjivemu znanju, in zato je v naših časih tako malo celih, karakternih dejateljev.

je eden mrtev, drugi umira. Policija nečuvno postopa. Ko smo pri oknih gledali na trg pred „Narodnim domom“, je policija ob glasnem pritrditvi poulične svojati zahtevala, da se moramo odstraniti od oken in šaluzije zapreti. Mi smo jim mirno odgovorili, naj pospravijo trg cestnega blata. Na to je policija silovito udrla v „Narodni dom“ v gorenje prostore torej v zasebno čitalniško stanovanje. Na naš ugovor je stražmešter odgovoril: da zanj ni nobenega privatnega stanovanja. Na to je policija siloma zaprla šaluzije. Sreča je bila, da so bili Čehi v veliki dvorani, katere vrata smo siloma tiščali, da niso čez vso mero ogorčeni dijaki padli po policiji. Zgodila bi se bila po krivdi policije grozna nesreča, da ni prevladala naša previdnost. Mirili smo ljudstvo, češ, da proti sili ničesar ne moremo, in da bomo vse primerne korake storili. Na to je stražmešter zavpil: „Ja „korake“ können's thun bis zum Himmel hinauf“. Kake inštrukcije je imela policija, se vidi iz tega, da je poleg stražmeštra in šestih drugih policajev stoječi baraba z vso silo vrgel kamen proti oknu „Nar. doma“, da je potem še par gnjilih jajc vrgel na balkon — vse to brez vsakega ugovora s strani javnih organov. Neki policist je zavpil proti oknu: „Wenn ihr nicht Ruhe gebt's, so wert's schon morgen sehen, was geschehen wird“, — češ jutri boste še bolj tepeni, če ne boste pridni.

Sedaj je tretja ura. Vojaštvo je že v drugo nasokčilo napadalce. Nihče se ne upa iz „Narodnega doma“. Vsi moramo čakati v poslopji jutra. Ravno kar sta prišla župan Stieger in glavar prof Attems v „Narodni dom“ ter sta zahtevala, da morajo Čehi odpotovati z brzovlakom ob 4. uri 15 min. Mi in Čehi uvidevši nevarnost, katera bi jim s tem pretila po celjskih roparskih dupljah, smo odločno odklonili zahtevo. Na to je glavar izjavil, da nam on odreka vsako varstvo in pomoč. Ravno isto izjavo je podal župan, kljub temu, da smo jima kazali na nevarnost, v katero bi s tem poslala svoje goste. Brzjavili smo na ministrstvo in češkimi poslancem za pomoč, ker je sila skrajna. Na ulicah čaka nedogledna, naščuvana, nahujskana, plačana in oborožena množica, ki čaka le trenotko, da bi Čehi prišli iz varnega zavetja, iz „Narodnega doma“. Kordon vojakov straži „Narodni dom“. Glavar je popolnoma izgubil glavo. Govori se, da bodo Čehi siloma spravili iz „Narodnega doma“ na kolodvor. Ogorčenost velikanska. Danes se je pokazala posledica brezbriznosti tistih organov, ki bi bili morali skrbeti za mir in red. Mesece poprej se je hujskalo in ščuvalo po časopisih, po drugih tiskovinah, od hiše do hiše. Oblastva so to ščuvanje mirno gledala ter je pustila nekaznovana. Hoteli so imati prizore, ki so se danes kazali v avstrijskem mestu Celje. V ponedeljek je bila deputacija pri namestniku v Gradcu. Obljubil je vse — storil nič. Danes pa se glavar bridko pritožuje, da smo preko njegove glave šli v Gradec iskat pomoči in ga na ta način blamirali. Mi smo čakali do zadnjega časa, ker smo upali, da bodo oblastva vendarle upoštevala naša opozorjanja. Nič, gluha in slepa so bila za vse; s svojim neumljivim molčanjem so le podpirala revolucijo, ki danes divja po celjskih ulicah. Ni se torej pritoževati glavarju, da ga nismo šli prositi pomoči; ako, nam je ni maral dati do zadnjega časa nam je tudi v zadnjem času ne bil dal. Današnja revolucija je sad brezbriznosti državnih oblastev, katera niso storila svoje dolžnosti, kakor so zahtevale razmere.

Ob 4. uri zjutraj, ko sklepam to poročilo, so vojniki popolnoma obkolili „Nar. dom“. Policija stoji vsa pri vratih „Nar. doma“, mesto da bi zasledovala javne zločince. Domačini, ki smo ho teli domov in katerim so obljubili asistenco, smo prašali policijo, če zamoremo po teh in teh ulicah domov brez nevarnosti. Policija nam na kratko odvrne: „i bös net“, in morali smo sami brez vsakega varstva hoditi po celjskih ulicah.

V Ljubljani, 10. avgusta.

Struje v avstrijski opoziciji.

„Silesia“, glasilo nemških naprednjakov na Češkem, obžaljuje, da se je začel radi bodoče taktike nemške opozicije zopet

hud boj, dasi še ni gotovo, ali se parlament aploh smide. Naj bi se torej počakalo vsaj dotlej, da se to določi! Res je, kar se povdarja v opozicijskih listih, da je opozicija na Ogrskem in opozicija v Belgiji prisilila ministrstvo, da odstopi. Zgodilo pa se je to parlamentarnim potom. Ako se torej zahteva, naj se deluje na padec grofa Thuna tudi parlamentarnim potom, ni možno tega kar na kratko zavračati, kakor delajo tisti radikalci, ki so vneti le za obstrukcijo s puli. Nesoglasje nazorov nemško-opozicijskih krogov se tiče stvarnega pomenja položaja. Razlogi, zakaj so posamezne opozicijske stranke proti Thunovi vladi, so jako različni. Skupni program opozicionalcev se tiče le negativnega odpora, v pozitivnih smotrih in o bodoči pozitivni taktiki pa voditelji opozicije niso edini. Izediti pa se morajo, sicer bo ostala politika levece vedno negativna. „Silesia“ svarí liste, naj pri obravnavanju bodoče taktike združene opozicije ne napadajo posameznih strank, ker si s tem jako škodujejo.

Slovani in rimska cerkev.

„Slovanski Svet“ piše: Opasnost, da bi se budila in krepila tudi v verskih opravih skupna zavest med Slovani, je najbrže kriva, da so dobri prijatelji slovanski po starem običaju vplivali v Vatikanu in dosegli njim zaželjeno izpremembo dne praznika sv. Cirila in Metoda. Odtod si moremo tudi tolmačiti govorico ali pa že dognano vest o naročilu, da naj škofje med Slovani po svoje določujejo dan tega praznovanja, samo tako ne, da bi ga praznovali skupno, v jeden in isti dan. Slovani bi malo umeli cerkveno zgodovino, ko bi ne poštevali posvetne politike, ki je vplivala na to zgodovino, in sicer na škodo Slovanom. Tako je treba misliti tudi o sledovanju glagolice v cerkvenem bogoslužju po Dalmaciji in Istri. Škofje, ki prsledujejo in propovedujejo glagolsko bogoslužje, utegnejo sami nasprotniki biti te glagolice, zlasti ker so vzgojeni bolj romanski nego slovanski; a glavno je vendar politika, ki ne prihaja iz njih samih, temveč od zunaj. Saj je znano, kako se nameščajo višji pastirji; ponajveč odločuje poleg relativne sposobnosti političko mišljenje, in to mišljenje le v redkem slučaju ugaja slovanskemu političkemu, lojalnemu mišljenju. Le pogledimo, kako se postopa med Slovenci. Tisti se povzdigujejo na škofovske stolice, ki so že naprej znani kot nacionalni indeferentisti ali pa protivniki slovanskih narodnostij. Rimska cerkev dandanes slovanskih plemen ne krepi, pač pa jo njeni organi slabé kot poslušniki protislovanske politike, katera je trajna v obeh polovinah Avstro-Ogrske. Na Ogrskem delujejo na to, da bi oslabili cerkveno avtonomijo srbskega naroda, dasi imajo Srbi zagotovljene privilegije. Ogrskim Malorusom hočejo Madjari staroslovensko bogoslužje vzeti ter obredno staroslovensčino nadomestiti z madjarščino. Papež Leon XIII. se je sicer odločno uprl tej nakani; ali Madjari se nadejajo, da se jim posreči tudi s pomočjo cerkvene oplembe pomadjariti ogrske Ruse. Jednake namere izvršuje poljski politički sistem glede unije galiških Rusov. Od leta do leta naskakajo cirilometodijski cerkev ter jej hočejo poslabšati obred in naposled vzeti tudi obredno staroslovensčino. Tam pa, kjer je goli rimski obred med slovanskimi narodi, skušajo jim vsiljevati narodno mlačne višje pastirje, ki pa se vendar udajajo šovinističkim zahtevam neslovanskih sosedov v jednih in istih škofijah. Ti višji pastirji snujejo že nacionalna semenišča in konvikte za Neslovane v slovanskih soseskah. Oni dopuščajo iztrebljenje celo čitanja evangelija ali propovedi ali molitev v domačem slovanskem jeziku. To čutijo Čehi, kjer so med Nemci v manjšinah, in hudo čutijo tudi Slovenci v Istri, na Tržaškem in Goriškem, zlasti v mestih. Razne so po tem takem oblike poniževanja in slabljenja slovanskih narodov, a vsa ta početja imajo jeden in isti cilj tudi v cerkveni politiki. Ker se to godi tudi sedaj, je znamenje, da protislovanski sistem se ni še dal poučiti od dejstev, ki so sad irredentovskega rogoviljenja na severu in jugu. Ako bi se bil količkaj izpremenil sistem v jedru, postopal bi vse drugače; ščitil bi cirilometodijsko cerkev v Galiciji in na Ogrskem in njene ostanke v glagolski obliki v Dalmaciji pa v Istri.

Novo belgijsko ministrstvo

se je predstavilo belgijski zbornici. Novi ministrski predsednik, de Smet de Nayer, je prečital kratko izjavo vlade, češ, da vladi ni treba razvijati programa, ker bo postopala po istih načelih, kakor vse iz desnice izišle vlade. Kabinet hoče rešiti volilno vprašanje tako, da uvede popolno proporcionalno zastopstvo. Za to se je izrekla večina političnih društev in časopisje. Vojni portfelj je prevzel po dolgem času zopet general, dočim so bili njegovi predniki civilisti. Bivši ministrski predsednik, Vandennepeereboom, je izjavil, da se strinja z izjavo nove vlade, in da je bodo podpirali vsi bivši ministri. Iz tega sledi, da je ostala v Belgiji vlada klerikalna, kakor je bila, da se je sicer ispremenilo ministrstvo, a da je ostal sistem isti.

Vojno sodišče v Rennesu.

Vojno sodišče se bavi sedaj s preskavo o tajnega dossierja, v katerem so baje dokazi, da je Dreyfus kriv. S tem dossierjem, ki je sila obširen, se bode bavilo sodišče ves teden, ter bode druga javna seja šele v ponedeljek. Dokazi v dossierju pa morajo biti na slabih nogah, ker grozé različni generali, da prineso pred sodišče nove dokazov, ki so boljši kakor vsi doseđani. General Mercier grozi, da izroči sodišču neko nemoralno (!) pismo veleodlične dame, ki je z diplomacijo v ozki zvezi, general Boisdeffre pa obljublja, da pove ime tiste tuje vojaške osebe, ki ga je svoječasno obvestila o Dreyfusovem izdajstvu. Čudno je, da je general Mercier skrival tisto delikatno pismo doslej, še bolj čudno pa, da hoče imenovati Boisdeffre tujo vojaško osebo šele sedaj, ko so vendar že razni tuji funkcionarji doslej zaman zahtevali, naj se jih zasliši. — Listi poročajo, da je Dreyfus bolehen, da pa se vede pred sodiščem mirno in samosvestno. Ruski „Grazdanin“ je prinesel iz peresa kneza Meščerskega članek, v katerem pravi, da pozdravljajo politični krogi v Peterburgu odločno politiko Waldeck-Rosseaua ter bodo pozdravili tudi rehabilitiranje Dreyfusa. „Temps“ pa konstatira, da ni bilo Delcasséjevo potovanje v Peterburg v nobeni zvezi z Dreyfusovo afero.

Dopisi.

— Iz Zagorja ob Savi, 9. avgusta. Kakor razvidno iz Vaše notice v štev. 179. 7. avgusta pogrešali ste zadnjo nedeljo pri ondotnem krščansko socialnem protestnem shodu g. dr. Kreka. Gospod dr. Krek pa je med tem počastil nas s svojim pohodom. Isto nedeljo bil je tudi pri nas ljudski protestni shod proti § 14 in novemu davku. Povabili so torej tukajšnji delavci svojega zastopnika v državnem zboru. In kakor omenjeno, prišel je tudi v Zagorje. Videli smo ga celo par dni potikati se todi. Ali g. dr. Kreka tudi na naš shod ni bilo. Šel je namreč gospod ljudski zastopnik na tukajšno bližnjo božjo pot! Kaj hočete torej še več, častiti volilci V. kurije?

Čuje se, da so v prihradu gospoda knezoškofa pri nas v farovžu primerili mučni nastopi, v katere je najbrž dr. Krek nekoliko zapleten. Tukajšnji slavnoznanec g. kaplan Škrjanec, političen vitez prežalostnega spomina, katerega sta že tudi „Narod“ in „Rodoljub“ precej naslikala, posebno pa ga je dejal „R. Prapor“ št. 19 in 20 t. l. neusmiljeno pod Röntgenove žarke. Gospod Škrjanec kompromitiral je ne le vso svojo stranko, spravil je tudi gospoda knezoškofa v neprijetno situacijo. To je tudi lahko umevno. Pred kratkim označil ga je škof sam pismeno, kakor „jedino primernege kapelana za naš kraj“. Zdaj smo jako radovedni, če ga smatra tudi še vedno? K temu je največ seveda pripomogel kaplanov duševni chef — dr. Krek. Sedaj pa naj vzame kdo v roke zgoraj omenjeni številki „R. prapora“ in če hoče še članke v „Narodu“ in „Rodoljubu“, na katere g. kaplan molči, kakor zid, kar je tudi najpametnejše, in jasna bode slehernemu situacija, v katero je zapleten moralno prav nemilo tudi g. dr. Krek. Saj milostljivi menda ni še doživel do sedaj tako žalostnega vsprejema, in ga mu tudi ne želimo, kakor pri nas. To vse radi gosp. kapelana Škrjanca. Nobenega možkega nismo videli pri vsprejemu, prišle so le ženske in otroci. Kljub temu, da je prejšnjega dne povabil in prosil g. župnika g. župana, naj isti skrbi od strani občinskega odbora za do-

stojen vsprejem, kar je g. župan dr. Moršcher po svoji moči storil. Ali odrekli so vsi obč. odborniki sodelovanje pri vsprejemu. Župan je sporočil rezultat svojih obiskov pri obč. odbornikih g. župniku, kjer je tudi povedal, da je vzrok vsemu temu g. kaplan. Oni kaplan, ljubljenec škofov, verni sodrug rogovileža Rudolfa, radi katerega so že svoj čas prosili tukajšnji občinarji, naj ga škof premesti, a so dobili zgoraj navedeni odgovor, je sedaj po svoji nerodnosti in po svojih spletkarijah kompromitiran menda za vselej.

Trgovina.

(Dalje.)

I.

Pričujoči članki so se namenili, da pišejo o pravnih zadevah trgovine in kupčije na podstavi trgovinskega zakonika in tržnih navad ali uza n. c. Najprej bomo rekli kako o trgovini in trgovskem stanu, o njenem pomenu v svetu sploh in pri nas posebej; o stališču katero ima naš stan v domovini. Tu si ne bomo mogli kaj, da ne osvetlimo s kako besedo in mimogrede svojega stališča proti duhovskemu stanu. V natančnejša razpravljanja o tej koščljivi točki, katere mi trgovinismo spravili na dnevni red, in je tudi koli ne bi, — moramo prepustiti poklicnejšemu peresu. Toliko pa smo dolžni to storiti že tukaj, ker smo že v uvodu obljubili delati na prospanje trgovstva, ker je to naša sveta dolžnost, in ker nam je stališče naših „protitrgovinarjev“ tem nevarnejše, ko nekateri trgovci sami mislijo, da mora tako biti, in da je prav tako. — Potem se povprašamo, kaj je kupčija in kupna pogodba, kaj je pogodba sploh, in sledilo bo nekoliko bistvenih pravnih pojmov, ki jih je treba vsakemu trgovcu vedeti. Za glavno materijo pa bodo sledile tržne navade ali uzance. Te uzance bomo dobro podprli s primerami iz vsakdanjega trgovinskega življenja in z izrecili trgovskega sodišča in borznih razsojevališč.

Kaj pa so prav za prav uzance ali tržne navade? Vsa trgovina sloni na trdnih zakonih, to vemo; oni so ogrodje trgovini, ker določajo bistva in glavne pojme trgovinskega življenja, kaj je trgovina, kaj firma in trgovska združba, kaj je kupna pogodba, kedaj je sklenjena, kdaj ni sklenjena itd. Na drugi strani so tržne navade takorekoč žile, skozi katere se pretaka trgovinsko življenje. V vsaki trgovini in vsakem trgovskem kraju razvile so se tudi posebne trgovinske navade, ki so uredile na tržišču vsa tista trgovinska pravila, kar jih v ogrođu trgovinskega zakonika ni določil. Postava je za to slučajev ista. Od teh sto kupčij pa ne bosta dve jednaki: jedenkrat bo žito malo vlažno, drugič bode češplje prečrvive, tretjič bo volna nesnažna itd.; pa se bo kupilo „na dom postavljeno“ (= na dom) in zopet „loco v Ljubljani“, „franco Radovljica“ itd. itd. Kako se je ravnavati ob vseh teh posameznih prilikah? Vsak po svoje gotovo ne. Na tržišču se je to določevalo. Ko pa se je trgovina bolj in bolj razvijala in razvila, in je nastalo več tržišč, ugotovilo se je na uglednem trgu, kamor so zahajali trgovci iz vseh drugih tržišč, tisto za trdno, kar se je po dolgoletnih skušnjah povsod za najboljše spoznalo. Taka ugledna tržišča bile so borze. Tu se je vse popisalo, učeni trgovski krogi so dostavili in spopolnili, in tako imamo uzance, ki dajejo sveta skoraj za vsako trgovino in za vsakega trgovca. Samo povprašati jih je treba. Ne dvomimo, da jih tudi naši trgovci v svojo korist večkrat ne povprašajo, samo seznanita naj se prej ta dva neznana si tujca.

Prvi pogoj za samosvestno nastopanje je za vsakoga, ki hoče, da v javnosti deluje, da si je v svesti, kaj je sam, in kaj je njegov stan. Vsak gospodar mora biti na svojem domu, ako hoče možko nastopati. Kdor ne ve, kaj prav za prav je in kako naj ravna, ta je reva in reva bo ostal. Tisti pa, ki ima cilj pred očmi, pa ve tudi za pripomočke, tisti bo dosti veljal in bo tudi dosti naredil, pa če bi prav cilja ne dosegel! Trgovci torej moramo natanko poznati vsak svojo trgovino in ne samo polovičarsko! S sigurno roko treba poseči trgovcu v kupčijski svet, drugače bo nazadoval! Z drugo besedo: trgovcu mora biti v svojem stanu tudi učen, in ni dosti, da je samo razumen („brihten“) clo-

vek. In to je dobro! Ravno tukaj, kjer je dandanašnji naš trgovec še nekoliko na mučnem, (kajti on ve, da ni še tak, kot bi moral biti!), tukaj je garancija za ohranjanje našega stanu, da morda za bodočnost njegovo! Potem se nam trgovcem ne bo treba „konsumov“ nič več bati! A še celo dandanes nam so vsaj v toliko koristni, da smo to spoznali, in da se še pravočasno zavemo svojih napak!

Glavni vzrok nesigurnosti v trgovini, (ki je našemu trgovcu — škoda), je torej slabo poznavanje trgovine ter pravil, po katerih trgovina in kupčije tečejo. Natančno poznavanje uzane in pravilna uporaba njihova, varovala bo v tem oziru našega trgovca pred vsakim izkoriščanjem prodajalca. Našega trgovca izkoriščajo večinoma židje; a s čim? S trgovinskim zakonom s a m i m i n z u z a n c a m i! Žid pač svojo trgovino teoretično in praktično do pičice pozna: on ve, kake dolžnosti ima v trgovskem svetu, a ve še boljše, kakšne ima pravice! Tega mi ne vemo! S tem nas žid tepe. Najprej nas udari po glavi potem po mošnji! Če se potrudimo, da kupčij ne bomo sklepali s površnostjo in tistim blaženim zaupanjem do svojega bližnjega, ki posebno našega Kranjca tako lepo diči, pa da bomo kupovali in prodajali natančno po predpisih, ki so za kupčijo in prodaj ugotovljeni, — potlej ne bomo več govorili o „nabrisanosti“ in „namazanosti“ žida, ampak šli bomo in sami ga bomo „nabrisali“! Napačna je misel, da žid povsod le slepari! Ne, on se drži natančno postav in trgovinskih navad, in te on prav za prav izkorišča! Mi pa navadno teh predpisov ne poznamo, torej smo sevé na slabšem. V trgovini po svetu je pa ravno ugodno in neugodno stališče trgovčeve odločilno za njegovo vspevanje, za njegovo usodo! Tisti, ki ima ugodno stališče, si opomore, oni pozebe! Ako je bilo to pri nas drugače, potem to ni bilo po trgovinsko. Kajti bistvo trgovine je, da se stroški manipulacije, ravnanja z blagom skrčijo do skrajne meje; to pa se zgodi le tedaj, ako v trgovini vse ugodnosti izkoristimo, ki so sploh mogoče. Potem nas bo blago ceno stalo, potem bomo lahko blago po najnižji ceni dajali; in trgovina bo izpolnjevala svojo nalogo. — Trgovska pravila moramo torej vedeti, kakor jih ljudje vejo, pa nas ne bodo imeli! Za hrbotom se smejejo ti tihi naši — neumnosti, in trgovski svet, v katerem je žid žalibog še zmeraj merodajen — nas prezirljivo gleda. Pokažimo, da tudi mi kaj znamo! Družega nam ni treba kot „šilo za ognjilo“! — pouka, vede, najprej pa odprtih oči —, pa bomo šli z vsakim židom v boj! Potem nas bo trgovski svet tudi spoštoval, kakor bi nas že zdavnaj lahko. Dandanes ne veljamo še nič!

(Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 10. avgusta.

— **Osebnosti.** Notar v Komnu g. Karol Cibej je premeščen v Gorico, notar v Tolminu g. dr. Ignacij Kotnik pa v Komen. — Gosp. dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški je imenovan asistentnim zdravnikom v rezervi. — Notar v Ajdovščini dr. Blaž Quarantotto je premeščen v Tolmin.

— **Izgredi v Celju.** Na prvem mestu prijavljamo obširno poročilo o dogodbah včerajšnjega dne. Prejeli smo o teh dogodbah še drug dopis, iz katerega naj posnamemo v popolnitem prvem še nekaj podatkov. Pri banketu so stregle slovenske gospodične. Govorili so dr. Serbec, dr. Dečko, dr. Stoklasa, dr. Vrečko, stud. med. Hynek in Drag. Hribar. — Pri povratku iz starega grada, ko je besna celjska pakaža s kamni obmetavala dijaštvo, je bil neki češki dijak zadet. Slovenec Perdan je hotel napadalca prijati. Priskočili so redarji in aretovali — Perdana. Pri vseh demonstracijah so se poleg buršev in barab najbolj odlikovale celjske „nemške dame“. Da so celjske Nemke vseskoz grde ženske, to je znana stvar, ali kako surova znaajo biti ta babišča, o tem zunanji svet pač nima pojma. Te „dame“ so pri demonstracijah in izgredivih igrale veliko ulogo. Metale so kamenje in gnila jajca, grozile s pestmi, kazale jezike in dolge nosove ter kazale Slovanom hrabet, se tolkle po zadnji strani svojega telesa. Umeje se ob sebi, da so Čehi in Slovenci z zaničevanjem ignorirali počenjanje teh starih in

mladih „dam“, katere glede omike in dostojnosti zaostajajo pač za vsako kravjo dekle na kmetih.

— **Sokolov izlet na Vrhniko** bode drugo nedeljo, dne 20. t. m. Odbor se pogaja z južno železnico za poseben vlak, ki bode za izletnike imel bolj ugoden vožnji red, posebno glede ure povratka. Sodelovala bode prizletu postojinska godba, ki je na prav dobrem glasu. Toliko za danes, da se ostala narodna društva, ki bi se morda pridružila „Sokolu“, blagovolijo po tem ravnati. Vse podrobnosti se bodo natanile pravočasno. — Člene „Sokola“ smo naprošeni opozoriti glede telovadbe na odborov poziv, ki je prijavljen na drugem mestu.

— **Izžrebani porotniki.** Za prihodnje porotniško zasedanje, ki se začne dne 4. septembra, so bili izžrebani naslednji gg. porotniki: grof Alfonz Auersperg, Josip Bončar in Andrej Božnar v Ljubljani, Matvez Barle v Lužah, Ivan Češnovar in Fran Čuden v Ljubljani, Gašpar Čarman v Škofji Loki, Jos. Dekleva v Postojini, Fran Fabjan v Ljubljani, Anton Fröhlich v Kamniku, Ivan Gričar v Ljubljani, Ivan Gruden na Vrhniki, Fran Galle v Bistri, Alojzij Košir v Ljubljani, Ivan Legat v Lescah, Ivan Mathian v Ljubljani, Andrej Mauer v Zagorju, Viktor Naglas, Fran Peterca, Karol Planinšek, Josip Pleiweis in Ivan Počivalnik v Ljubljani, Ciril Pirc in Konrad Pučnik v Kranju, Viktor Recher, Karol Recknagel in Ivan Rode v Ljubljani, Aleksander Roblek v Radovljici, Ivan Robežnik na Viču, Viktor Schiffer v Ljubljani, Ivan Stergulec v Begunjah pri Cerknici, Josip Stergulec na Rakeku, Fran Terdina v Ljubljani, Rudolf Valenčič v Trnovem in Ivan Wakonigg v Šmartnem pri Litiji. Namestniki so gg.: Jakob Bergant, Jos. Javnornik, Jak. Kolenec, Adolf Kopriwa, Fran Kunstelj, Ivan Mavc, Fr. Pettauer, Martin Primožič in Ivan Seunig.

— **Iz Kranja se nam poroča:** Povo-dom 25letnega županovanja ces. svetnika Karola Šavnika priredi moško pevsko društvo v Kranju dne 11. t. m. ob 8¼. uri zvečer g. županu podoknico.

— **Iz Loža se nam piše:** Dne 15. avgusta t. l. praznuje gospod Gregor Lah v Ložu 25letnico svojega županovanja. Temu vrlemu narodnjaku in velezasluženemu ter obče spoštovanemu županu, uzornemu in nesebičnemu zastopniku loške občine, priredi gasilno društvo iz Starega trga, občinski zastop in gospodarski odsek loškega mesta, ter Narodna čitalnica iz Starega trga, sijajno serenado z godbo, bakljado, razsvetlavo mesta, z nagovori in s podoknico, v soboto, dne 12. avgusta ob 9. uri zvečer. Kdor je z nami, razsvetli okna svojega stanovanja in okiči streho z zastavami!

— **Kiparja Iv. Zajca dela v Krškem.** Pišejo nam: Zdaj, ko se združujejo domači umetniki, da bi povzdignili našo umetnost in ž njo slavo svoje domovine, bode na mestu, da se opozarja na domače umotvore. Danes imam v mislih kiparska dela, ki se vidijo v prijaznem Krškem, ob bregu zelene Save na pročelju obnovljene cerkve sv. Janeza, in na njeni vnanji strani presbiterija. Te umotvore je omogočila z velikimi denarnimi žrtvami znana dobrotnica kranjske dežele, posebno pa krške okolice, velezaslužna gospa Hočevar. Oče pa jim je umetnik domačin, ki je svoje plodonosne študije dovršil s pomočjo imenovane blagotvorniteljne gospe, namreč g. kipar Iv. Zajca. Omeniti je najprej dveh reliefov, ki sta izdelana v obliki polukroga, in predstavljata nad malimi vrati na pročelju cerkve dve alegoriji, na levi strani od opazovalca jutro, na desni pa večer. Milo navdihnjene alegorične figure delajo na opazovalca globok vtis. Figure v skupkah so jako lepo razvrščene, njih pomen jim je v obraz vtisnjen, tako da jih ogledovalec lahko ume. Vznešeno, a vendar lahko plavajo geniji nad pokrajino, roseč v jutru nanjo blagoslov in odevajoč jo na večer v srečen, blagodejen mir. Nad „jutrom“ predstavlja v velikem medaljonu krasen relief znano legendo sv. Janeza, ko so ga hoteli krivoverski učitelji zastrupiti. Osupnjenost, strah in strmenje, ki je premagalo navzoče ob prizoru, ko se dviga kača iz blagoslovljene čaše, bere se z obrazov mnogoštevilnih in mojstersko izdelanih figur. Nasproti temu reliefu nad „večerom“ predstavlja v prav tako velikem polju celega kroga krasna,

tudi visokoreljefna rezba sv. Janeza, ko sprjemna od angelja skrivno razodeje na otoku Patmos. — Vitki, veličastni stas angelja z idealnim obrazom in zamaknjena pozicija sv. Janeza dejata upodobljenju tajnostnega prizora tisto mičnost, ki očarja gledalca in povzroči občudovanje umotvora. Na vnanji strani presbiterija, proti „jutru“ obrnjeno, se dviga v velikem krogu krasna rezba, ki predstavlja sv. Trojico, kakor se navadno predočuje. Rezba je fino izdelana in vredna, da predstavlja tako vzvišen predmet. Vseh petero visokodvižnih rezb je izklesanih iz lepega, svitlega kamna, blage snovi, ki njih vrednost in lepoto izdatno povišuje. Popotnik, ki dojde v prijazno, med trškimi gorami in mirno tekočo zeleno Savo ležeče kranjsko mestece, poglej si te plodove domače umetnije na cerkvi ob gornjem koncu mesta! Bodi preverjen, da jih bodeš zadovoljno opazoval! —h—.

— **Iz Št. Ilje pri Mariboru se nam piše:** Slučajno sem dobil v roke graško „Tagespošto“, v kateri je obudil mojo posebno pozornost napis „Die Czechen in Cilli“. Prebral sem dotični članek in se iz njega prepričal, da veliki celjski Tevtoni, ti pristni (!) Nemci, znajo še vedno toliko svojega slovenskega maternega jezika, da zamorejo iz „Slovenskega Naroda“ članke prelagati. Seveda, kar jim ne prija, to izpusté. Tako so tudi storili v navedenem članku.

— **Wolffhardt v Ptuju.** Poslanec Wolffhardt je imel v soboto v Ptuju shod, na katerem je poročal o „svojem delovanju“, oziroma ščuval proti vladi. Zanimivo je bilo samo to, da je Wolffhardt obljubil delati na to, da se volitev delegacije z obstrukcijo prepreči. Izrekel je tudi upanje, da se na to zjedinijo vsi resnično nemški misleči poslanci.

— „Legina“ šola v Devinu se odpre — kakor pravi „Piccolo“ — v drugi polovici meseca septembra. Pravi, da je pripravljeno vse, kar potreba: učitelj, učiteljica, katehet itd. Italijani bodo vabili na vse sile slovenske stariše v Devinu, da dadó svoje otroke v „Legino“ šolo. Zato pa treba pozornosti, in prizadeti rodoljubi naj bi delovali na to, da se slovenski stariši ne dadó pregovoriti v tem oziru. „Piccolo“ sicer pravi, da v Devinu so italijanski otroci brez poduka in da za tiste samo je namenjena šola, toda to ni res; lovili bodo slovenske otroke!

— **Razveljavljena razsodba.** Zaradi znanih izgrediv povodom smrti cesarice je bil devinski župan g. Ples obsojen na osem mesecev v ječo. Na njegovo pritožbo je najvišje sodišče razveljavilo razsodbo tržaškega deželnega sodišča in odredilo novo obravnavo.

— **Utonil je pri kopanju v Savi pri Hotišah** 23letni tesarski pomočnik Fr. Blaž.

* **Pretep mej vojaštvom in civilisti.** Poleg Welsa v Thalheimu so imeli te dni bicikliško dirko. Po razdelitvi daril so začeli peti kolesarji „Die Wacht am Rhein“, in pel je tudi neki artilerijski četovodja. Neki stražmojster ulancev pa mu je ukazal, naj molči. Artilerijst pa se je skliceval na avstrijsko-nemško zvezo ter je pel dalje. Stražmojster je šel po patroljo, katere pa biciklisti niso pustili stopiti v dotično pivarno, kjer se je vršila slavnost. Gostje so klicali: „Proč z vojniki!“ Prišla je druga patrolja, in začel se je pretep. Vojaki so rabili orožje, ranili več civilistov ter jih odvedli v zapor. Preiskavo vodita okrajni glavar in župan. Razburjenje mej občinstvom je veliko. Zanimivo je pa, da prepeljuje avstrijski topničarji tako pesem javno! Kakšne pesmi prepevajo šele, kadar so med seboj!

* **Spomenik kralju Milanu.** Kakor se javlja iz Belegagrada, nabirajo se prispevki, da se postavi spomenik kralju Milanu in sicer na mestu, kjer se je izvršil proti njemu „atentat“! Zares tak junak in poštenjak, kakor je Milan, zasluži spomenik! Vpraša se le, kdo ga bo plačal.

* **Mesto pod vodo.** Mesto Schwarzwasser (Strumien) v Šleziji je zadela velika nesreča. Reka Visla je vsled neprestanega dežja stopila preko bregov ter je spremenila mesto in okolico v veliko jezero. Mnogo ljudij je izgubilo ves svoj imetek, polja so uničena, travniki pokriti z blatno vodo. Beda je grozna.

* **Pismo eksploziralo.** Iz Budimpešte poročajo: Včeraj zvečer je eksploziralo v

tukajšnjem poštnem uradu pismo, ki je bilo namenjeno kot „vzorec brez vrednosti“ v Mezőkövesd. Uradnik je vrgel pismo prestrašen proč, a goreče pismo je padlo na druga pisma, ki so se tudi vnela. Kdo je pismo oddal, še ni znano.

* **Zastrupljenje z žganjem.** Na neki graščini v okolici Temešvara so dobili delavci za zajutrek žganje. Ko je prva skupščina delavcev izpila svoje žganje, je postalo dvajseterim delavcem slabo, enega pa so morali odnesti celo v bolnico. Poklicani zdravnik je poslal ostanek žganja na kemično preskuševališče v Budimpešto.

* **Najbogatejši čevljar.** V Solothurnu je umrl največji tovarnar čevljev na svetu, Bally pl. Schönewald. Imel je 2600 delavcev.

* **Grozna nesreča na železnici.** V soboto zvečer se je zaletel na progi Pariz — Nantes ekspresni vlak v navadni osonbi vlak. Vsled tega je bilo ubitih 17 ljudi, 73 pa jih je bilo ranjenih. Vzrok nesreči je bila zanikernost uradnikov, ki so spustili ekspresni vlak že 5 minut po odhodu osonnega vlaka ter se niso dala ekspresnemu vlaku pravočasno znamenja, da se je osonbi vlak sredi proge ustavil. Kriv je tudi strojevodja ekspresnega vlaka, ki je prezl rudeče luči osonnega vlaka. Razen tega je bila tema in viharno vreme.

* **Nesreče v Ameriki.** Na otoku Monnt-Deset (Meine) se je podrl ob obali napravljeni oder, na katerem so čakali ljudje ladije in okoli 200 ljudi je padlo v morje. 20 jih je utonilo. — V bližini Stratforda je padel osonbi vlak z nekega mostu 60 čevljev globoko, pri tem se je ubilo 36 potnikov. Ranjenih je seveda mnogo več.

Telefonična in brzojavna poročila.

Celje 10. avgusta. Okrajni glavar grof Attems je prišel ponoči trikrat v „Narodni dom“ in je zahteval, naj Čehi odstopujejo. Povedal je tudi, da se je zgodila velika nesreča, da je bilo na dva Nemca z revolverjem ustreljeno. Danes dopoldne se je izvedelo, da sta krog 1. ure ponoči dva neznanca odšla iz „Narodnega doma“, da gresta domu v Zalec. Koncem mesta ju je napadla mnogoštevilna tolpa s poleni in noži. Oba sta bila v smrtni nevarnosti. V silobranu je jeden napadencev vzel revolver iz žepa in je dvakrat ustrelil med napadalce. Zadel je dva napadalca. Jeden bajè umira, drugi je pa težko, a ne opasno ranjen. Nemci so se danes celo jutro pripravljali na napad. Ob 9. uri so vojniki napravili kordon. Vse ulice so bile zaprte. Dijaštvo je moralo med vojaštvom na kolodvor. Okna so bila vsa zasedena. Nemci so tulili, kakor divje zveri: Abzug! Slavisches Gesindel! Slavische Hunde! Pljuvali so na dijaštvo in grozili s pestmi, dočim so grmeli burni „Živio“ in „Na zdar“-klici z oken, koder so bili Slovenci. Pred kolodvorom je bila zbrana vsa nemška sodrga in je s kamni obsula dijaštvo. Češki visokošolec Jahn je bil na čelu dvakrat močno ranjen. Vojaštvo je z bajoneti razgnalo tolpo. Ta se je pač umaknila, a demonstrirala dalje. Tulila je in žvižgala na vso moč, a mesna policija jej tega ni branila. Tudi ob železniškem tiru so bili postavljeni orožniki, ker se je bilo bati atentata na vlak. Ko se je dijaštvo odpeljalo, zagrmeli so še jadenkrat urnebesni klici: „Živio“ in „Na zdar“, potem pa kakor prisega klic: Na svidenje v Pragi in v Ljubljani!

Celje 10. avgusta. Danes po odhodu Čehov je nemška druhal hotela vlomiti v „Narodni dom“. Trije so odprli vrata na stežaj, a bili so ujeti in pretepeni ter so bežali kakor zajci.

Dunaj 10. avgusta. Minister zunanjih del grof Goluchowski in oba ministrska predsednika grof Thun in Széll pojdejo tekem prihodnjih dni v Ischl k cesarju.

Praga 10. avgusta. Fužinski delavci v Kladnu so začeli štrajk.

Petrograd 10. avgusta. Francoski minister Delcassé je odpotoval v Pariz.

Rennes 10. avgusta. Tudi danes je obravnavana proti Dreyfussu tajna.

Bratje Sokoli!

Danes v četrtek 10. in v soboto 12. t. m.

redne proste vaje

v telovadnici „Narodnega doma“ od 1/9. do 1/10. ure zvečer.

Pridite gotovo vsi, ki ste se zavezali s podpisom.

Na zdar! Odbor.

Umri so v Ljubljani:

Dne 8. avgusta: Adolf Škof. delovodjevin sin, 2 mes., Tržaška cesta št. 24, črevesni katar.
Dne 9. avgusta: Josip Deak, trg. pomočnik, 28 let, Dunajska cesta št. 25, jetika.

Meteorologično poročilo.

Vilina nad morjem 800-2 m. Srednji zračni tlak 736-0 mm.

August	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v C.	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah
9.	9. zvečer	732.6	17.8	sr.svzhod	oblačno	
10.	7. zjutraj	736.3	14.7	sl. svzvh.	del. obl.	91 mm
	2. popol.	736.1	20.4	sr. jzhod	jasno	

Srednja večerajšnja temperatura 18.2°, normale: 19.3°.

Dunajska borza

dné 10. avgusta 1899.

Skupni državni dolg v notah.	100 gl.	15 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100	10
Avstrijska zlata renta	118	60
Avstrijska krona renta 4%	99	95
Ogerska zlata renta 4%	118	60
Ogerska krona renta 4%	96	40
Avstro-ogerske bančne delnice	906	-
Kreditne delnice	391	-
London vista	120	65
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58	90
20 mark	11	77
20 frankov	9	55 1/2
italijanski bankovci	44	47 1/2
C. kr. cekini	5	66

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA MAKS VERŠEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5-10 gl.

Marija Jencič roj. Podrekar
naznanja v svojem, kakor v imenu svojih otrok **Marcel, Mici, Milan, Franc, Pavel in Anton** vsem sorodnikom in znanem žalostno vest, da je njih nepozabni soprog, oziroma oče, gospod

Marcel A. Jencič
posestnik

po dolgi, mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, danes ob 10. uri dopoldan mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rajnega bo v petek, 11. avgusta ob 7. uri zjutraj iz hiše žalosti na pokopališče sv. Mihaela, kjer se položi k večnemu počitku. (1455)

Mengeš, dne 9. avgusta 1899.

Mosto posebnega obvestila.

Najiskrenejšo zahvalo
izrekam v svojem in v imenu mladoletnega sinčka za izkazano sočutje ob dolgotrajni, mučni bolezni in povodom smrti iskreno ljubljene soproge, oziroma matere, gospe

Marije Lavrič roj. Krašovic
vsem sorodnikom, prijateljem in znanem, posebno pa prečistiti duhovščini, blag. gosp. dr. Repiču za neutrudno skrb in pomoč za časa bolezni, spošt. učiteljskemu osebju, sl. pevskega zboru za ganljivo petje, darovateljem krasnih vencev ter prebivalcem št. Vida in okolice za mnogobrojno spremstvo nepozabne pokojnice k zadnjemu počitku.

Št. Vid na Dolenjskem, 10. avgusta. (1465)

Josip Laurič
soprog.

Spreten mestni zastopnik

za razpečevanje smirniških preprog cenene vrste se vsprejme.
Ponudba pod šifro „P. S. 1091“ Rudolfu Mosse v Pragi. (1436-2)

Lepo in ceno stanovanje

s 3 sobami in pritliklinami se odda s 1. listopadom t. l. v III. nadstropju hiše št. 45 na Tržaški cesti.
Vpraša se pri: F. Supančič-u, Rimska cesta št. 16. (1456-1)

Trgovski pomočnik

star 25 let, želi svojo službo premeniti, in sicer takoj. Izurjen je v trgovini špecerijskega in manufakturnega blaga, kakor tudi železnine in deželnih pridelkov, ter je vešč voditi glavno zalogo tobaka in c. kr. loterijo.
Dopisi naj se blagovolijo doposlati pod „D. Ž.“ na upravništvo „Slov. Nar.“. 1424-3

Prostovoljna dražba.

V ponedeljek, dné 14. avgusta ob 9. uri zjutraj se bode prodajalo pohištvo:

zofe, fotelji, omare, mize, podobne, puške, čisto nov, na pol krit voz itd. itd.

največ ponujajočemu. — Na mnogobrojen obisk vabi (1457-1)
Štefan Bergant
na Bregu št. 20, v barona Cojza hiši.

Avtomatični lovilci za množine.

Za podgane gl. 2-—, za miši gl. 1:20. Lové brez nadzorstva po 40 v jedni noči, ne puščajo nobene nečistosti in se postavljajo zopet sami. Lovilnica za ščurke „Eclipse“, na tisoče ščurkov in zoharjev v jedni noči loveča, à gl. 1:20. Povsod najboljši vspehi. Pošilja se proti povzetju. (1287-3)
M. FEITH, Dunaj, II., Taborstrasse 11/B.

CIRKUS ENDERS

v Lattermannovem drevoredu
v nalašč zato zgrajeni, povsem kriti in lepo okrašeni stavbi.
Jutri v petek, dné 11. avgusta ob 8. uri zvečer
drugi veliki izvanredni
High-life-večer.
Zbirališče ljubljanske odlične gospode.

Novo! Prvi nastop Novo!
Hermender-trojice
2 dami in 1 gospod s svojimi velikanskimi produkcijami v zraku, kojih tu še ni bilo videti,
iz Ronacher-orfeja na Dunaji.
Velika privlačnost! Non plus ultra!
Dolje nastop vsega ženskega in moškega osebja v svojih najboljših izvajanjih h.
v prvič! **Mazeppa** v prvič!
velika pantomima z baletom.
Natančneje povedo dnevni plakati.
(1461) **Ravnateljstvo.**

Učenca

iz dobre hiše sprejemem v prodajalnico mešanega blaga. (1453-1)
Marija Sbil v Mokronogu.

Prodajalka

z dobrimi spričevali želi doseđanje službo premeniti. (1450-2)
Ponudbe sprejema iz prijaznosti upravništvo „Slov. Naroda“ pod črkama M. L.

Inteligentna oskrbnica

srednje starosti, večša slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, dobra računarica, prijazna v občevanji z odjemalci, se proti dobri plači vsprejme v večjo obrt.
Ponudbe pod „oskrbnica“ na upravništvo „Slov. Naroda“. (1438-2)

Vpis firm.

- Firm. 211. Einz. I. 142
V tusodni trgovski register za posamezne tvrdke so se vpisale tvrdke:
1.) „**Dako Makar, krčmar v Metliki.**“
Imetelj je Dako Makar in bode podpisaval: „Dako Makar“.
2.) „**Marija Vanič, gostilničarka v Krškem.**“
Imetelja je Marija Vanič in bode podpisavala: „Marija Vanič“.
3.) „**Janez Rabzel, krčmar v Stari vasi št. 32.**“
Imetelj je Janez Rabzel in bode podpisaval: „Janez Rabzel“.
4.) „**Anton Šušteršič, lekarna k „Mariji Pomočnici“ v Krškem.**“
Imetelj je Anton Šušteršič in bode podpisaval: „Anton Šušteršič“.
5.) „**Jožef Kalin, krčmar in mesar v Obrežjah.**“
Imetelj je Jožef Kalin in bode podpisaval: „Jožef Kalin“.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem oddelek III., dné 1. avgusta 1899. (1446)

- Firm. 210 Einz. I. 142.
Eintragung von Firmen.
In das hierger. Handelsregister für Einzel-firmen wurden eingetragen die Firmen:
1.) „**Johann Hönigmann, Fleischer und Wirth in Gottschee.**“
Der Firmainhaber Johann Hönigmann wird zeichnen: „Johann Hönigmann“.
2.) „**Johann Verderber, Gastwirth in Gottschee.**“
Der Firmainhaber Johann Verderber wird zeichnen: „Johann Verderber“.
3.) „**Josef Verderber, Gastwirth in Gottschee.**“
Der Firmainhaber Josef Verderber wird zeichnen: „Josef Verderber“.
4.) „**Alois Schleimer, Gastwirth in Gottschee.**“
Der Firmainhaber Alois Schleimer wird zeichnen: „Alois Schleimer“.
5.) „**Mathias Hönigmann, Fleischhauer in Gottschee.**“
Der Firmainhaber Mathias Hönigmann wird zeichnen: „Mathias Hönigmann“.
6.) „**Gottlieb Marek, Brodbäckerei in Gottschee.**“
Der Firmainhaber Gottlieb Marek wird zeichnen: „Gottlieb Marek“.

K. k. Kreisgericht Rudolfswert
Abth. III., am 1. August 1899. (1447)
(Vpis tvrdk.) V tusodni trg. register za posamezne firme so se vpisale firme: Johann Hönigmann, mesar in gostilničar v Kočevju. Imetelj tvrdke Johann Hönigmann bode podpisaval: „Johann Hönigmann“. 2.) Johann Verderber, gostilničar v Kočevju. Imetelj tvrdke Johann Verderber bode podpisaval: „Johann Verderber“. 3.) Josef Verderber, gostilničar v Kočevju. Imetelj tvrdke Josef Verderber bode podpisaval: „Josef Verderber“. 4.) Alois Schleimer, gostilničar v Kočevju. Imetelj tvrdke Alois Schleimer bode podpisaval: „Alois Schleimer“. 5.) Mathias Hönigmann, mesar v Kočevju. Imetelj tvrdke Mathias Hönigmann bode podpisaval: „Mathias Hönigmann“. 6.) Gottlieb Marek, pekarija v Kočevju. Imetelj tvrdke Gottlieb Marek bode podpisaval: „Gottlieb Marek“. — C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem, odd. III., dne 1. avgusta 1899.)

Učenca

sprejme v trgovino z mešanim blagom Frid. Skušek, trgovec v Metliki.

Malo stanovanje

z 2 sobama, kuhinjo, podstrešjem in z porabo vrta se odda za novemberski termin na Lončarski stezi št. 6. Stranke brez otrok imajo prednost. (1463-1)
Več se izve pri hišni lastnici istotam.

Učenca

14 let starega sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom (1459-1)
Janko Puhek v Črnomlju.

Trgovski pomočnik

izurjen v trgovini špecerijskega in manufakturnega blaga, želi svojo službo premeniti. — Naslov naznani upravništvo „Slov. Naroda“. (1458-1)

Kulmbaško sladno pivo

pastërizovano v steklenicah znano po svojih izvrstnih učinkih.
Kavčič & Gorjanc
v Ljubljani, v Prešernovih ulicah.

Išče se mladenič.

Kot vajence išče se zdrav, okoli 15 let star mladenič z dežele. Isti dobiva v štiriletni učni dobi potrebno stanovanje, hrano in obleko, vrhu tega dobé zadnje leto njegovi stariši po 1 gl. vsak teden. Pogodba se sklene po preteku enomesečne poskušnje. (1440-2)
Ponudbe: Henriku Bremitz-u, tovarna glasovirjev, Trst, Bregovni trg št. 9.

Upravnik trgovskega skladišča

mlad, vojaščine prost, želi vstopiti v Ljubljano k večjemu trgovcu kot **magaciner**. Izučen je v trgovini špecerijskega blaga ter zna voditi zalogo žganja. (1425-3)
Dopisi naj se blagovolijo doposlati pod „L. R. 25“ na upravništvo „Slov. Naroda“

Štedljiva gospodinja
katera hoče

davek pri sladkorju prihraniti
naj poskusi v gospodinjstvu kuhati mesto neredilne in razburjajoče kave ali kitajskega čaja:
Doktor pl. Trnkóczy-ja
kakao sladni čaj.
1 zavoj 1/4 kilo vsebine 20 kr., 14 zavojev samo 2 gl. 25 kr.
Prodaja in razpošilja z obratno pošto, tudi samo 1 zavoj:
Lekarna Trnkóczy
(1349-15) **v Ljubljani.**

C. kr. višji rudniški zdravnik
v Idriji
M. U. D^R. J. Štverák
začne zopet redno ordinovati
13. avgusta t. l.
(1460)

Posrečilo se je
konečno nama pridobiti svetovnoznanih
Adler-koles
glavno zastopstvo: (1214-12)
Gradišče št. 2. **Kavčič & Gorjanc** Rimska cesta št. 9.